

HOOGSTANDJE

H₂O

Tekst Barbara Schilperoort | Fotografie Marcel Molle

NIEUWERBRUG HOUDT TOLBRUG AL EEUWEN ZELF IN STAND

Uniek in Nederland: een brug over de rivier, die door de dorpsbewoners zelf in stand wordt gehouden. En waar tol betaald moet worden. Een bijzonder 'hoogstandje' in het Zuid-Hollandse Nieuwerbrug.

Passanten betalen 50 cent per keer;
Nieuwerbruggers passeren gratis

Henk Aberson, een van de bruggemeesters

Veel steden en dorpen danken hun naam en bestaan aan een plek waar je de rivier kon oversteken: een doorwaadbare plaats, een dam. Of een brug, zoals het geval is bij Nieuwerbrug, een dorpje van 1.850 inwoners in het Zuid-Hollandse deel van het Groene Hart. Om het handelsverkeer tussen Woerden en Bodegraven te vergemakkelijken, werd daar in 1510 een brug over de Oude Rijn aangelegd. Uit die tijd stamt ook een afbeelding van houten boogbrug en het buurtschap 'Nieuwe Brugge'.

Zo'n halve eeuw later bouwden inwoners zelf een stenen brug. Toen ook deze na verloop van tijd aan vervanging toe was, kreeg de gemeenschap die inmiddels rondom de brug was ontstaan, toestemming van de gewesten Holland en West-Friesland om hem te vervangen door een houten wipbrug. Deze nieuwe(r) brug was in 1651 een feit. Het dorp droeg voortaan dezelfde naam. De huidige stalen brug dateert uit 1990. De gedenkplaat bovenin memoreert beide historische data.

Van oudsher is men in Nieuwerbrug gewend om zaken zelf te regelen. Het dorp lag in de uithoeken van het grondgebied van vier gemeenten (Bodegraven, Barwoutswaarder, Rietveld en Waarder) waardoor de Nieuwerbruggers het gevoel hadden er niet echt bij te horen. Nog steeds zijn Nieuwerbruggers (formeel: de ongeveer 875 gezinshoofden) zelf eigenaar van 'hun' brug. Een unicum in Nederland. Een speciaal *College van Bruggemeesters* is namens de bevolking belast met het beheer en onderhoud van de brug.

Financiering gebeurt met de opbrengst van de tolheffing. "Vroeger ging de functie vaak over van vader op zoon", vertelt bruggemeester Henk Aberson. "Nog steeds zoeken we een opvolger in de familie of een gezin. Volgend jaar treedt de eerste vrouwelijke bruggemeester aan. Ook haar familie leverde ooit eerder een bruggemeester."

Het met de hand open- en dichtdraaien van de brug en het tol heffen is de functie van de pachter die ook het brugwachtershuisje bewoont. "Vroeger was de Oude Rijn een druk bevaren rivier. Vrachtvaarders vervoerden veel veevoer en zand. Op vaste tijden kwamen beurtschepen langs. Maar de brug bij Bodegraven is te smal voor de moderne brede schepen. Schippers wijken uit naar het Amsterdam-Rijnkanaal. Hier bij Nieuwerbrug passeren vooral pleziervaartuigen." Zij betalen € 1,75 per doorvaart. Passanten over de brug € 0,50 per keer. Nieuwerbruggers zelf zijn vrijgesteld van tolheffing.

Maar vanaf 2015 betalen ook inwoners 5 euro per jaar voor een tolvignet. Nieuwerbruggers zijn namelijk niet alleen eigenaar van de tolbrug en het brugwachtershuisje maar ook van de 100 jaar oude Onafhankelijkheidstoren. Deze bouwden ze eigenhandig om te vieren dat Nederland in 1913 een eeuw onafhankelijk was. "Inmiddels is deze toren zelf een eeuw oud en dringend aan renovatie toe. Vandaar de extra tolheffing."